

De Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota inzake maatregelenpakket financierbaarheid
Dienst Justitiële Inrichtingen

Datum
25 augustus 2022

Projectnaam
Sanctiebeleid

Ons kenmerk
4207647

Dossiernummer

1. Aanleiding

PricewaterhouseCoopers (hierna: PwC) heeft een onderzoek verricht naar de financierbaarheid van de Dienst Justitiële Inrichtingen (hierna: DJI). Dit rapport is 20 mei jl. aan de Tweede Kamer verzonden.¹ In dit onderzoek concludeert PwC dat de taken en middelen van DJI structureel niet in balans zijn. Hierdoor kampt DJI met een omvangrijk en in de komende jaren oplopend financieel tekort van €201 miljoen in 2022 tot €398 miljoen in 2032.

Met de Voorjaarsnota is een bedrag oplopend tot €170 miljoen vanaf 2026 structureel beschikbaar gemaakt voor de problematiek van DJI.² Daarnaast is binnen de J&V-begroting een bedrag van €40 miljoen vrijgemaakt. Van de door PwC geconstateerde problematiek van €398 miljoen in 2032 resteert er dan een structureel tekort van €187 miljoen. Deze zomer is daarom een maatregelenpakket opgesteld om er voor te zorgen dat DJI een financieel gezonde en toekomstbestendige organisatie wordt.

U heeft de Tweede Kamer toegezegd om de Kamer bij de indiening van de ontwerp-begroting 2023 tijdens Prinsjesdag te informeren over mogelijk te treffen maatregelen en de opvolging van de overige aanbevelingen van PwC. Bijgaand treft u de (concept-)Kamerbrief aan waarmee de Kamer geïnformeerd kan worden.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met bijgaand maatregelenpakket en de Kamerbrief aan te bieden aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

De kracht van het huidige pakket

Met het voorgestelde maatregelenpakket voldoen we aan de uitgangspunten zoals die eerder zijn vastgesteld. Zo werken we met dit maatregelenpakket aan een stabiele financiering van DJI en blijft de organisatie wendbaar. Noodzakelijke investeringen in personeel, huisvesting en ICT kunnen door dit maatregelenpakket worden uitgevoerd. Jeugdige delinquenten worden niet

¹ Kamerstukken II, 2021-2022, 24587 nr. 833.

² Kamerstukken II, 2021-2022, 24587 nr. 833.

geraakt. Verder leidt dit pakket er toe dat de kwaliteit van de taakuitvoering geborgd blijft, dat we blijven inzetten op de zwaarste doelgroepen en dat er geen onomkeerbare besluiten genomen hoeven te worden ten aanzien van het afstoten van gebouwen of personeel. Geplande investeringen blijven overeind, zoals de aanpak van ondermijning en voortgezet crimineel handelen tijdens detentie en de kwaliteit van de forensische zorg.

Om het sanctiestelsel ook op de lange termijn houdbaar te houden en om continu te werken aan het verbeteren hiervan, zijn de denkrichtingen voor de komende periode neergezet. Zo geven we ook invulling aan de wens van de Tweede Kamer en de partijen in de strafrechtketen en aan de eigen ambitie om continu te werken aan verbetering.

Risico's en mogelijke nadelige effecten

Met voorliggend maatregelenpakket bestaat het risico dat in de komende jaren een tekort aan celcapaciteit bij het gevangeniswezen ontstaat. De stabiel gefinancierde capaciteit bevindt zich namelijk aan de onderkant van de ramingen. Als dat tekort zich voor zou doen, moet teruggegrepen worden op beheersingsmaatregelen om instroom te beperken en uitstroom te bevorderen. De instrumenten hiervoor zien op het flexibel oproepen van de zelfmelders op basis van beschikbare capaciteit, zelfmelders plaatsen op een Beperkt Beveiligde Afdeling (BBA) en verruiming van de doelgroep voor de BBA's. Aanvullend wordt naar elektronische detentie gekeken voor ofwel de periode aan het eind van de BBA-periode voorafgaand aan de voorwaardelijke invrijheidstelling. De ontwikkeling van het mogelijk tekort en het effect van de beheersingsmaatregelen wordt gemonitord zodat, indien nodig, aanvullende beheersingsmaatregelen kunnen worden uitgewerkt.

Een ander nadeel ziet op het uitstellen van bovenwettelijke verduurzaming van de gebouwen. Dit is enerzijds onwenselijk vanwege de ambities van het kabinet. Anderzijds is het uiteindelijk duurder om de verduurzaming later alsnog uit te voeren in plaats van tijdens de al geplande renovaties die nodig zijn voor regulier gebruik van de gebouwen. En dan moet ook nogmaals capaciteit buiten gebruik worden gesteld.

Nieuwe sanctievormen

Naast het op korte termijn in balans brengen van de taken en middelen bij DJI, wordt ook gekeken naar mogelijkheden voor verbeteringen in en doorontwikkeling van het sanctiestelsel en de sanctietoepassing. Daar wordt ook de motie Sneller c.s. bij betrokken, waarbij het kabinet werd opgeroepen om alternatieve straffen te bezien in het licht van de financiële problemen bij DJI.³ Daarvoor dient te worden verkend hoe de mogelijkheden voor de strafrechter om persoonsgericht te straffen kunnen worden uitgebreid, bijvoorbeeld door elektronische detentie in te voeren als hoofdstraf en door het verhogen van het maximaal aantal uren taakstraf dat nu opgelegd kan worden. Mogelijke verbeteringen qua informatievoorziening, waardoor de rechter over alle voor hem noodzakelijke informatie kan beschikken, worden hierin meegenomen. Ten slotte wordt een mogelijke uitbreiding van lager beveiligde vormen van detentie betrokken bij de verkenning.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
25 augustus 2022

Ons kenmerk
4207647

³ Kamerstukken II 2021-2022, 24587, nr. 850.

4. Toelichting

4.1 Politieke context

Het rapport van PwC is eerder aan de Tweede Kamer verzonden en tijdens het commissiedebat gevangeniswezen/tbs op 15 juni jl. is het onderwerp aan de orde gekomen. Volgend op het commissiedebat is op 7 juli jl. een motie van Sneller c.s. aangenomen die het kabinet verzoekt alternatieve straffen uit te werken in de plannen voor de oplossing van de financiële problemen bij DJI.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
25 augustus 2022

Ons kenmerk
4207647

De eigen bijdrage in de forensische zorg was oorspronkelijk wel opgenomen in het wetsvoorstel voor de Wet forensische zorg. Door een amendement van het lid Bouwmeester (PvdA) bij de behandeling van de wet in 2012 is dit artikel geschrapt en vervangen door het huidige artikel 2.2 lid 3.⁴ In 2019 stelden de leden Krol en Van Brenk (50PLUS) Kamervragen inzake het bericht dat het UWV ten onrechte uitkeringen verstrekt aan gevangenen. Hierin werd ook gevraagd of uw ambtsvoorganger bereid was de eigen bijdrage in de forensische zorg opnieuw in te voeren.⁵ In antwoord hierop is aangegeven dat de eigen bijdrage was geschrapt door de Tweede Kamer en dat de evaluatie van de Wet forensische zorg afgewacht zou worden. Omdat het veld nu zelf deze mogelijkheid heeft voorgesteld kiezen we er nu voor de evaluatie niet af te wachten.

4.2 Financiële overwegingen

Beleidskeuze uitgelegd Onderbouwing doeltreffend, doelmatig en evaluatie (CW 3.1)	
1. Doel	Doel van de maatregelen is van DJI weer een financieel gezonde en daarmee toekomstbestendige organisatie maken, door de taken en middelen weer in balans te brengen. Op die manier kan DJI ook in toekomst haar taken voor de veiligheid van haar medewerkers, de samenleving en justitiabelen op een kwalitatief verantwoorde wijze uitvoeren.
2. Beleidsinstrument(en)	Er is sprake van twee beleidsinstrumenten: 1) wetgeving en 2) sturing van de uitvoering. De eerste betreft de aanpassing van de Wet forensische zorg ten behoeve van de invoering van de eigen bijdrage voor verblijf in de forensische zorg. De tweede betreft de aansturing van DJI waarbij DJI de opdracht krijgt om voor het gevangeniswezen de capaciteit op het huidige niveau te

⁴ Kamerstukken 2011-2012, 32398 nr. 12.

⁵ Kamerstukken 2019-2020, 17168.

	bevriezen, ofwel 11.100 plaatsen. Daarnaast worden in de komende periode beheersingsmaatregelen uitgewerkt, die kunnen worden ingezet indien er daadwerkelijk een intramuraal capaciteitstekort dreigt te ontstaan. Ten behoeve hiervan wordt ook naar het juiste juridische instrumentarium gekeken. Verder wordt de bovenwettelijke verduurzaming van gebouwen uitgesteld en zal DJI besparen op de bedrijfsvoering.
3A. Financiële gevolgen voor het Rijk	Nee.
3B. Financiële gevolgen voor de maatschappelijke factoren	Nee
4. Nagestreefde doeltreffendheid	Door het treffen van de genoemde maatregelen, worden de taken en middelen bij DJI weer in balans gebracht.
5. Nagestreefde doelmatigheid	De kosten van DJI worden bepaald door de hoeveelheid justitiabelen en de prijs per justitiabele. Onder andere door de bestaande capaciteit te bevriezen, wordt ruimte gecreëerd om te investeren in huisvesting, ICT en personeel. Indien er daadwerkelijk een intramuraal capaciteitstekort dreigt te ontstaan, worden beheersingsmaatregelen ingezet die goedkoper zijn dan reguliere detentieplekken.
6. Evaluatieparagraaf	De voortgang en het effect van de maatregelen wordt onderdeel van de reguliere planning & controlcyclus van DJI. Via het geldende sturingsmodel van Justitie en Veiligheid wordt dit gemonitord en waar nodig bijgestuurd. Voor wetswijzigingen zullen eerst uitvoeringstoetsen en vervolgens invoeringstoetsen uitgevoerd worden.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
25 augustus 2022

Ons kenmerk
4207647

4.3 Juridische overwegingen

Juridische aspecten zien op twee punten. Ten eerste is een wetswijziging nodig om de eigen bijdrage voor verblijf in de forensische zorg in te voeren.

Ten tweede is voor een deel van de beheersingsmaatregelen wijziging van ministeriële regelingen en beleidskaders nodig. Bijvoorbeeld voor het plaatsen van zelfmelders in de Beperkt Beveiligde Afdeling (BBA) en het aanpassen van de eisen voor toegang naar de BBA. Voor de mogelijkheid van elektronische detentie op het einde van de straf in de BBA, voorafgaand aan de voorwaardelijke invrijheidstelling, geldt dat dit eveneens via ministeriële regelingen en beleidskaders juridisch kan worden geregeld. In het kader van de verkenning naar verbeteringen van het sanctiestelsel, is voor elektronische detentie als hoofdstraf een wetswijziging nodig, zodat dit kan worden opgenomen in het wetboek van strafrecht. De rechter krijgt dan de mogelijkheid elektronische detentie als straf op te leggen, wanneer dit past bij de ernst van het strafbare feit en de persoonlijke omstandigheden.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
25 augustus 2022

Ons kenmerk
4207647

4.4 Krachtenveld

Voor het vormgeven van het maatregelenpakket is meermaals contact geweest met de uitvoerende organisaties. Naast DJI zijn dat aanbieders van forensische zorg en de reclassering. Naast deze organisaties zijn ook andere partners uit de strafrechtketen betrokken. Met onderstaande organisaties is het maatregelenpakket besproken ten behoeve van reflectie en meer inzicht in mogelijke consequenties.

Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)

De Dienst Justitiële Inrichtingen levert een bijdrage aan de veiligheid van de samenleving door de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen en door de aan onze zorg toevertrouwde personen de kans te bieden een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan op te bouwen. Dit betekent dat DJI naast het insluiten van mensen ook verantwoordelijk is voor hun dagelijkse verzorging. Het gevangeniswezen en vreemdelingenbewaring voert DJI in eigen beheer uit. Forensische zorg en jeugddetentie worden deels uitgevoerd door rijksinrichtingen en -klinieken. De rest wordt ingekocht bij particuliere zorgaanbieders.

Aanbieders van forensische zorg

Zorgaanbieders zijn voor het grootste deel particuliere organisaties. De meeste zorgaanbieders zijn aangesloten bij één van de brancheorganisaties op dit terrein. De Nederlandse ggz vertegenwoordigt de geestelijke gezondheidszorg. Valente vertegenwoordigt aanbieders van (forensisch) beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) vertegenwoordigt aanbieders die zich richten op gehandicaptenzorg. Daarnaast is het Forensisch Netwerk (FN) een samenwerkingsverband van de leden van de brancheverenigingen Valente, VGN en de Nederlandse ggz die forensische zorg aanbieden.

Reclassering

Reclasseringstaken worden uitgevoerd door drie reclasseringsorganisaties: Reclassering Nederland (RN), Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) en Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (LJ&R). De reclassering heeft meerdere taken, waarvan twee relevant zijn in het kader van het maatregelenpakket. De eerste betreft de adviserende rol aan het Openbaar Ministerie en de rechtspraak. De reclassering adviseert op basis van risicotaxatie en onderzoek naar verdachten over de op te leggen straf. Zo adviseert de reclassering ook over bijzondere voorwaarden bij een mogelijk voorwaardelijk strafdeel. Deze bijzondere voorwaarden kunnen inhouden dat iemand zich

verplicht laat behandelen of verblijft in een instelling voor forensisch beschermd wonen. De maatregel om de instroom van forensische zorg te beperken raakt daarom de reclassering, omdat die dan in minder gevallen deze vorm van zorg mag adviseren.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

De tweede taak betreft het houden van toezicht op bijzondere voorwaarden. Dit doet de reclassering bijvoorbeeld tijdens een voorwaardelijke invrijheidstelling of een voorwaardelijke veroordeling. Een locatieverbod of –gebod dat wordt gecontroleerd met een enkelband is hierbij een mogelijkheid.

Datum
25 augustus 2022

Ons kenmerk
4207647

Medezeggenschap en vakbonden DJI

Binnen DJI is een Centrale Ondernemingsraad die de belangen van medewerkers behartigt bij de hoofddirectie van de organisatie. Daarnaast hebben organisatie-onderdelen een eigen ondernemingsraad. In het Georganiseerd overleg wordt gesproken met diverse vakbonden.

Openbaar Ministerie (OM)

Het Openbaar Ministerie vervolgt verdachten en brengt hen voor de strafrechter. Het OM laat zich hierbij adviseren door de reclassering. In de strafeis dient het OM de verschillende strafdoelen te wegen.

Raad voor de Rechtspraak

Rechters leggen straffen op die door DJI ten uitvoer worden gelegd. De Raad voor de rechtspraak vormt het bestuur van de meeste rechtsprekende organisaties in Nederland: 11 rechtbanken, 4 gerechtshoven, het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Centrale Raad van Beroep.

Politie

De samenwerking tussen de politie en DJI richt zich met name op arrestanten. De politie houdt verdachten aan en vervoert hen naar een penitentiaire inrichting van DJI.

Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB)

Naast het innen van verschillende soorten geldboetes, coördineert het CJIB de uitvoering van straffen in Nederland, waaronder gevangenisstraffen en voorwaardelijke straffen. Het CJIB draagt er zorg voor dat rechterlijke beslissingen tijdig bij de juiste uitvoeringsorganisatie terecht komen ten behoeve van een tijdige tenuitvoerlegging van de straf.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG verbindt alle gemeenten in Nederland en de overzeese gebieden. De VNG zet zich in voor een krachtige lokale overheid en is een belangrijke partner voor de Rijksoverheid op terreinen waar gemeenten een rol hebben. De rol van de VNG ziet op het feit dat gedetineerden langer in een gemeente verblijven wanneer de celcapaciteit van DJI mogelijk ontoereikend is. Daarnaast is het mogelijk dat een deel van de justitiabelen die door de maatregel in de toekomst geen forensisch beschermd wonen meer opgelegd krijgt, een beroep zal doen op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Naast het zojuist genoemde mogelijk effect naar de Wmo is ook een soortgelijk effect naar de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg mogelijk. Ook hiervoor geldt dat een deel van de justitiabelen die in de toekomst geen

forensische behandeling meer krijgen, daar in een vrijwillig kader toch beroep op doen. In dat geval is niet DJI verantwoordelijk voor de financiering, maar de zorgverzekeraars en zorgkantoren.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV) en Inspectie gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)

Datum
25 augustus 2022

Dit zijn de twee belangrijkste sectorale toezichthouders voor DJI. De IJenV houdt toezicht op het gehele JenV-domein, de IGJ houdt toezicht op de zorgverlening in een justitieel kader. Naast de medische zorg in penitentiaire inrichtingen gaat het om de forensische zorg.

Ons kenmerk
4207647

Raad voor de strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ)

De RSJ is een rechtsprekend en adviserend orgaan op het terrein van de strafrechtstoepassing en jeugdbescherming.

Nederlandse orde van advocaten (NOvA)

De Nederlandse orde van advocaten (NOvA) is de publiekrechtelijke beroepsorganisatie voor de advocatuur. De NOvA is op basis van de Advocatenwet ingesteld op 1 oktober 1952. Alle advocaten in Nederland vormen gezamenlijk de NOvA.

4.5 Uitvoering

Het conceptmaatregelenpakket is meerdere malen besproken met ketenpartners, zoals weergegeven onder 4.4. Hier worden de punten aangegeven die zij hebben aangegeven als mogelijke nadelige effecten van de maatregelen.

Dienst Justitiële Inrichtingen

Het voorliggende maatregelenpakket wordt als pijnlijk ervaren, maar kan wel op draagvlak rekenen gezien deze in lijn zijn met de vastgestelde uitgangspunten.

In algemene zin hebben de ketenpartners begrip voor het treffen van maatregelen voor het oplossen van de financiële disbalans. Zeker aangezien bij de maatregelen de taakuitvoering voor de zwaardere doelgroepen centraal blijft staan en er tevens wordt gekeken naar het verbeteren van het sanctiestelsel op lange termijn.

4.6 Implementatie

Gevangeniswezen

De komende tijd wordt samen met het veld en ketenpartners nader uitgewerkt hoe de beheersingsmaatregelen bij capaciteitstekort exact worden ingezet en worden de benodigde stappen – waaronder juridische – gezet.

Forensische zorg

Voor het herinvoeren van de eigen bijdrage voor verblijf in de forensische zorg zal een wetswijziging voorbereid worden (artikel 2.2, lid 3 van de Wet forensische zorg).

4.7 Communicatie

Via interne en externe communicatie wordt DJI-medewerkers en het algemeen publiek geïnformeerd over de maatregelen. Na het uitgaan van de TK-brief over de maatregelen communiceren we met een persbericht, via internet/intranet en social media. Na publicatie van de Kamerbrief over de maatregelen kan MRb de

media te woord staan. Voorafgaand aan de externe communicatie worden het werkveld en de relevante ketenpartners geïnformeerd.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

4.8 Ontwikkelingen hiervoor

Het startpunt voor het ontwerpen van een maatregelenpakket om van DJI weer een financieel gezonde organisatie te maken waren de maatregelen die PwC had geadviseerd om de bedrijfsvoering weer op niveau te krijgen. Deze maatregelen zijn in verschillende fasen uitgewerkt.

Datum
25 augustus 2022

Ons kenmerk
4207647

Fase 1: Uitgangspunten

In het rapport van PwC zijn verschillende maatregelen voorgesteld die bij kunnen dragen aan het in balans brengen van taken en middelen en daarmee het financieel gezond en toekomstbestendig maken van DJI. Om richting te geven aan het uitwerken van de maatregelen is besloten uitgangspunten op te stellen waar de maatregelen zo veel als mogelijk aan zouden moeten voldoen. Een aantal maatregelen viel direct af. Zo zijn het vergroten van de groepsgroottes bij activiteiten van gedetineerden en het generiek afschaffen van forensische zorg in dit stadium afgefallen. Hetzelfde geldt voor maatregelen omtrent het versoberen van detentieomstandigheden of het opschalen van het aantal meerpersoonscellen. Ook het niet ten uitvoer leggen van vrijheidsstraffen is niet aan de orde. Deze maatregelen zijn allen strijdig met de uitgangspunten dat de veiligheid van personeel, justitiabelen en de samenleving leidend moet zijn en de kwaliteit van de tenuitvoerlegging in stand moet worden gehouden.

Fase 2: Weging door PwC geadviseerde maatregelen

Bijlage 1 bevat het overzicht van de door PwC geadviseerde maatregelen met daarbij de eerste ambtelijke overwegingen. Een deel van de maatregelen zijn op dit moment afgefallen. Maatregelen die afvielen maakten inbreuk op een of meerdere van de vastgestelde uitgangspunten. Een voorbeeld is het vergroten van de groepsgroottes bij activiteiten van gedetineerden, dat juist tot meer onveiligheid in de inrichtingen zou leiden door kwaliteitsverlies. Het niet langer aanbesteden, maar inbesteden van de ambulante forensische zorg is daarnaast niet verder uitgewerkt omdat dit niet haalbaar werd geacht en bovendien naar verwachting geen besparing zou opleveren.

Fase 3: Formuleren contouren maatregelenpakket

Op basis van de overgebleven maatregelen, aangevuld met maatregelen die PwC niet had genoemd maar DJI zelf heeft voorgesteld, is gekeken naar een totaalpakket van maatregelen dat goed op elkaar aansluit. Niet alle maatregelen in het overzicht waren namelijk met elkaar te combineren. Het resultaat van deze exercitie is een geheel aan maatregelen dat de gewenste besparingen zou opleveren. Dit concept is besproken met de ketenpartners. De kern van het pakket is het bevriezen van de celcapaciteit op het niveau van 2022 en het voorbereiden van beheersingsmaatregelen mocht de geraamde groei zich toch voordoen. Redenen om dit risico te nemen waren gelegen in de onzekerheidsmarges bij de ramingen (die groter worden naarmate de raming verder in de toekomst ligt) en de huidige lagere bezetting in het gevangeniswezen. Deze maatregel zou daarnaast zorgen voor rust in het gevangeniswezen omdat er dan geen sprake is van sluitingen, afstoten van gebouwen of ontslag van personeel.

De maatregelen voor het gevangeniswezen zijn aangevuld met een maatregel bij de forensische zorg. Dit ging om het stoppen van forensisch beschermd wonen,

ambulante behandeling en ambulante begeleiding voor de mensen die dit als initiële zorg opgelegd krijgen. Dit zou naar verwachting € 53,- mln. opleveren. Voor deze groep is gekozen omdat het de minst zware doelgroep in de forensische zorg is. Met deze maatregel zouden deze vormen van zorg wel in stand gehouden worden voor personen die uitstromen uit een klinische setting.

Andere maatregelen zien op de bedrijfsvoering en op het uitstellen van bovenwettelijke verduurzaming van de gebouwen van DJI.

Fase 4: Uitwerken maatregelenpakket

Bij de uitwerking van bovenstaande contouren is verder gekeken naar mogelijke effecten van maatregelen. Dit heeft er toe geleid dat in deze fase aan u een alternatief is voorgelegd voor de maatregel bij de forensische zorg ter waarde van €53,- mln. Dit zou namelijk een sterk waterbedeffect hebben en kunnen leiden tot meer recidives. Naast de maatschappelijke schade leiden recidives ook tot meer kosten voor de strafrechtketen, inclusief vervolging en berechting.

Het alternatief was een besparing op deze zelfde vormen van forensische zorg voor € 23,- mln. vanuit de gedachte dat de groei die al jaren zichtbaar is in dit segment op termijn niet houdbaar is. Deze groei vond plaats, terwijl de belangrijkste in- en uitstroomcijfers in de strafrechtketen juist een dalende trend lieten zien: er is sprake van een dalend aantal door de politie geregistreerde misdrijven en een dalende uitstroom uit de opsporingsfase.⁶ Een verdere groei zoals de ramingen die laten zien, verhoudt zich niet tot deze kerngetallen en is op termijn vanuit financieel perspectief niet houdbaar. Ook de krapte op de arbeidsmarkt is reden om de groei te remmen om de kwaliteit van de forensische zorg te behouden.

Fase 5: Voltooien maatregelenpakket

In de laatste fase van de totstandkoming van het maatregelenpakket zijn twee varianten aan u voorgelegd ter dekking van de laatste € 53,- mln. In de eerste variant wordt € 23,- mln. bespaard op de forensische zorg. Het overige bedrag zit in de eigen bijdrage voor verblijf in de forensische zorg en het verlagen van de wisselcapaciteit in het gevangeniswezen. De wisselcapaciteit betreft cellen inclusief gekwalificeerd personeel elders binnen het gebouwenbestand van DJI om het capaciteitsverlies tijdens renovaties op te vangen. Indien nodig wanneer de nieuwe PMJ-ramingen daar in januari aanleiding toe geven kunnen daarnaast nog middelen uit het coalitieakkoord voor het realiseren van crisiscapaciteit aan beveiligde bedden aangewend worden. Wanneer de ramingen lager uit vallen komen de middelen vrij, die dan ingezet worden om alsnog de crisisplaatsen te realiseren. Het risico in deze variant zit op het mogelijk niet realiseren van de besparing in de forensische zorg vanwege de nu zeer beperkte invloed op de instroom en nadelige effecten als het wel lukt, te weten mogelijk verschuiving van kosten en meer recidives.

In de tweede variant wordt geen bedrag gekoppeld aan het remmen van de groei in de forensische zorg. In plaats daarvan wordt geen wisselcapaciteit meer vrijgehouden in het gevangeniswezen en worden alle middelen uit het coalitieakkoord voor het realiseren van crisiscapaciteit aan beveiligde bedden hiervoor aangewend. Ook in deze variant zit de eigen bijdrage voor verblijf in de forensische zorg. Het risico van deze variant ligt bij het gevangeniswezen, waar

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
25 augustus 2022

Ons kenmerk
4207647

⁶ Strafrechtketenmonitor 2021.

eerder een tekort aan celcapaciteit zou ontstaan indien de geraamde behoeftestijging zich voordoet. Dit leidt tot een extra belasting van de beheersingsmaatregelen waarbij het de vraag is of deze voldoende zijn bij een grote stijging in de capaciteitsbehoefte.

Op basis van de beschikbare informatie heeft u gekozen voor de eerste variant. Met name de balans tussen beleidsinhoudelijke overwegingen en meer bedrijfsmatige ingrepen in de eerste variant was hiervoor de reden. Daarnaast zou het risico op te weinig celcapaciteit te groot worden bij de tweede variant. Hiermee is het maatregelenpakket tot stand gekomen zoals opgenomen in de Kamerbrief.

Besluitvorming Ministerraad

Het maatregelenpakket is besproken in de Ministerraad op vrijdag 16 september 2022. Gelet op de bespreking in de Ministerraad is een besluit over het pakket van maatregelen doorgeschoven naar de Ministerraad van 23 september 2022. In deze Ministerraad is voorliggend pakket aan maatregelen vastgesteld.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Er is verder geen informatie die zich niet leent voor openbaarmaking.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
25 augustus 2022

Ons kenmerk
4207647